

Література:

1. Войтович В. Українська міфологія. – К.: Либідь, 2002. – 664 с.
2. Кононенко В.І. Символи української мови. – Івано-Франківськ: Плай, 1996. – 272 с.

Курило Т.П.

Миколаївський державний аграрний університет
**СПОСОБИ АДАПТАЦІЇ ТЕРМІНІВ-ЗАПОЗИЧЕНЬ
 В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ**

Економічна термінологія початку ХХІ століття є дзеркальним відтворенням розвитку сучасної економіки, з диференціацією її галузей і спеціалізацій, з породженням нових наукових понять і концепцій. На здатність економічної термінології до трансформації ще кілька десятиліть тому звернула увагу відомий український термінолог Т.І.Панько, зауважуючи, що "українська економічна термінологія як виразник політекономічних понять, що відбивають зміни в економічному житті українського народу, являє собою одну з найбільш живих рухомих мікросистем у складі української літературної мови, що весь час поповнюється" [1, с. 28].

В останнє десятиліття економічних понять виникає все більше і більше, до того ж вони гнучкі, рухомі, здатні змінювати глибину свого змісту; термінолексичне ж вираження не встигає за темпами розвитку даної науки. Нові поняття потребують термінологічного закріплення, тому нині можемо спостерігати активний процес запозичення іншомовних термінів. Цей процес обґрунтовує у своїй статті О.Стишов, який пише, "що більшою мірою входить та чи інша галузь діяльності у сферу міжнародного співробітництва, то ширші й триваліші зв'язки в цій галузі, то відкритішою є її лексика і термінологія для сприйняття іншомовних інновацій" [3, с.17].

Терміни-запозичення, ввійшовши до економічної термінології, швидко адаптуються українською мовою. На думку І.Кочан, - "адаптація може відбуватися таким чином: 1) приєднанням до іншомовних коренів національних афіксів; 2) приєднанням до запозичених афіксальних слів українських суфіксів; 3) приєднанням до запозичених афіксальних слів українських префіксів; 4) приєднанням до національних коренів запозичених чи інтернаціональних афіксів; 5) поєднанням національного та запозиченого (інтернаціонального) коренів" [2, с.55].

Останнім часом мовознавці відзначають, що "зростає засилля англо-американізмів у мовах пострадянського ареалу у зв'язку з його просуванням до іншого типу соціально-економічної формації" [4, с.3]. Англійські терміни-інновації в аналізованій термінології оформляються за словотвірними законами української мови. Скажімо, запозичені англійські основи дістають на українському ґрунті прикметникові суфікси *-ов-*, *-н-*, *-ськ-* і *-альн-*, входячи до складу терміносполук, напр.: *холдингові компанії* [ЕУ, 1999, №8, с.17], *факторингове обслуговування* [ФУ, 1999, №1, с.108], *селенгові фірми* [ЕУ, 1999, №4, с.71], *редисконтні операції* [ЕУ, 2000, №7, с.28], *трансферні операції* [ФУ, 1999, №2, с.125], *адволорні ставки мита* [ФУ, 2000, №3, с.51], *андерайтерські операції* [ЕУ, 2000, №6, с.34], *ріелторські фірми* [ЕУ, 1999, №7, с.27], *маржинальні витрати* [ЕАПК, 2000, №1, с.55].

Тривалість нових економічних процесів передається за допомогою англійської основи та питомого українського суфікса **-анн-**, якому передують дієслівний суфікс **-ува-**, **-юва-**, хоч дієслівних форм, окрім поодиноких випадків, не засвідчено, напр.: *хеджування* [ФУ, 1999, №3, с.115], *форфетування* (*форфетувати* - простежується випадання йотованого звуку й англійського суфікса **-инг**) [ФУ, 1999, №4, с.121]. До того ж цих словотвірних впливів зазнають як терміни, що недавно ввійшли до даної терміносистеми з англійської мови, так і ті, що мають довгу історію функціонування, пор.: *бюджетування* [ЕАПК, 2001, №8, с.76], *дисконтування* [ЕАПК, 2000, №6, с.59]. Адаптація даних англіцизмів словотвірною системою українською мовою свідчить про те, що вони ввійшли до економічної терміносистеми і зайняли свої лакуни.

Інтенсифікувалося використання латинських запозичень, які також зазнають українських словотвірних перевтілень, зокрема у сфері функціонування найбільш часто вживаним знову виявився іменний процесовий суфікс **-анн-**, напр.: *інфлювання* [ЕУ, 1999, №1, с.10], *дефілювання* [там же], *субсидіювання* [ФУ, 2000, №3, с.79], *секвестрування* [ЕУ, 2000, №6, с.34], *квотування* [ЕУ, 1999, №11, с.44], *лізингування* [ФУ, 1999, №2, с.40], *авізування* [ФУ, 2000, №3, с.118], *інкасування* (*інкасувати*) [ФУ, 1999, №1, с.40]. Дієслівні форми зазначених інтернаціоналізмів у науковій та науково-популярній літературі не набули поширення.

Відбувається термінологізація препозитивних компонентів рідної мови шляхом поєднання з іншомовною другим компонентом, що активно проявляється під час основокладання, зокрема частини **само-**, напр.: *самофінансування* [там же], *самоінвестування* [ЕУ, 2000, №5, с.42], *самоорганізація* [там же, с.77]. Україномовні частини приєднуються до запозичених економічних термінів, що мають у своєму складі один-два суфікси.

Досить помітним дериваційним явищем у даній термінології є зростання продуктивності інтернаціональних префіксів і префіксоїд, зокрема: **супер-**, на позначення вищого ступеня вияву властивостей чи якостей, напр.: *суперкороткостроковий кредит* [ЕУ, 1999, №7, с.75]; **суб-** означає розміщення під чимось, підпорядкованість, вторинність чого-небудь, напр.: *субрахунки* [ЕУ, 2000, №1, с.36], *суборенда* [там же]; **анти-** на позначення антонімічних відношень, що вказують на спрямованість проти чогось, і частіше за все приєднуються до прикметника економічної терміносполуки, напр.: *антиринкові деформації* [ЕУ, 1999, №11, с.95]; **гіпер-** вказує на збільшення чого-небудь проти норми, напр.: *гіпердовгостроковий кредит* [ФУ, 1999, №9, с.10]; **контр-** вживається для творення термінів і терміносполук із значенням „протилежний чомусь”, „який протидіє комусь, чомусь”, напр.: *контрвитратні заходи* [ЕУ, 1999, №4, с.9]; **макро-** має значення „великий”, напр.: *макроринок* [ЕУ, 1999, №5, с.80], макрооблік [ФУ, 1999, №1, с.110]; **квазі-** означає несправжність чогось, напр.: *квазігроші* (у вигляді векселів і заліків) [ФУ, 1999, №3, с.68], *квазіціна* [5, с.217], *квазіцінні папери* [ЕУ, 1999, №5, с.11], *квазідержавний банк* [5, с.217]. Зазначені префікси і префіксоїди приєднуються до українських основ. Для сучасної економічної терміносистеми традиційним стало використання інтернаціональних префіксів, префіксоїд та препозитивних компонентів, переважно латинського та грецького походження, що виконують системно-типологічну функцію розуміння економічних процесів.

Отже, словотвірна структура економічної терміносистеми динамічно реагує на зміни в економічному житті українського народу. Іншомовні терміни-інновації, переважно англіцизми, нині переживають бурхливий процес засвоєння словотвірною системою української мови.

Література:

1. Панько Т.І. Розвиток української економічної термінології XIX - XX століття: Дис... канд. філ.наук. - Л., 1965. - 316с.
2. Проблеми української термінології: Матеріали 6-ї міжнар. наук. конференції. - Л.: Мета, 2000. - 420с.
3. Стишов О.А. Особливості розвитку лексичного складу української мови //Мовознавство. - 1999. - №1. - С.7-21.
4. Українська термінологія і сучасність: Матеріали II Всеукр. наук. конференції. - К., 1997. - 240с.
5. ФС - Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. - Л.: Центр Європи, 1997. - 576.

Умовні скорочення періодичних видань:

ЕАПК - журнал "Економіка агропромислового комплексу України".
 ЕУ - журнал "Економіка України".
 ФУ - журнал "Фінанси України".

Кухар Л.А.

Хмельницький державний університет

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СТИЛІСТИЧНОГО СЛОВОСКЛАДАННЯ

Сучасний стан наукового пізнання все більш характеризується комплексним підходом до аналізу досліджуваних об'єктів. В комплексному аналізі мови релевантними є цілі системи даних різних лінгвістичних дисциплін, що дозволяє виявити та пояснити закономірності функціонування мовленнєвих одиниць. Що стосується словоскладання, то основна увага концентрується на описі структурних і семантичних відносин між компонентами композитів.

Функціонально-стилістична організація тексту це процес вибору з наявного в мові інвентарю одиниць. Для такого вибору релевантними є парадигматичні відносини в лексичній системі. Словотворчий потенціал мови формує поряд з іншими мовними засобами можливість такого вибору.

Разом з поняттям вибору основним стилеутворюючим фактором є лінгвооперативна координація, яка пропонує фактор комбінаторики як на рівні мікроконтексту (складної мовленнєвої одиниці, наприклад: *der Konjunkturaufschwung*), так і на рівні макротексту (включення складної мовленнєвої одиниці в більш широкий контекст та взаємозв'язок з ним, наприклад: *Die chemische Industrie in Israel rechnet mit einer moderaten Fortsetzung des Konjunkturaufschwungs, der wesentlich von einer zunehmenden Investitionstätigkeit der privaten Chemieunternehmen getragen werden soll*).

Процеси універбації, які лежать в основі утворення більшості стилістично маркованих композитів є причиною їх багатоаспектного сти-